

Cap enrere, com els crancs

COSME AGUILÓ

Hi ha notícies que, a primer cop d'ull o d'orella, et deixen estupefacte i et fan quedar com la jaia Miquela. Resulta que ara un dels àngels de la guarda del benestar social d'aquest país ha anunciat a toc d'alicorn que eliminarà –si pot, s'entén; per tant, via fora i desperta ferro!– la Llei de normalització lingüística. Vaja, una cosa així com si digués que llevarà del vent totes les colònies de ferrerets, perquè no hi ha dret que uns animals tan prepotents que poden fer desaparèixer els granots (i sort que els ferrerets no arribaren de Catalunya!), hagin de tenir en exclusiva un parell (mallorquí) de gorgs de la Serra Nord, privant els amfibis nouvenuts que gaudeixen de la resta de l'Illa de compartir el territori en pla d'igualtat constitucional.

He sabut, per una nota publicada en la premsa (9-X-2010), que una de les «perles» (l'ús del substantiu és meu) que han sortit de la seva gola en una entrevista radiofònica és que aquí deim *tassó* i no *got*, o *capell* i no *barret*. Quasi posaria la mà en el foc (i no em cremaria, com en Bernat Generè), que el qui està disposat a fer-nos tornar dins la miserable i llefiscosa gerreta de l'antic règim no diu ni *tassó* ni *capell*, sinó *vaso* i *sombrero*. Allà ell!, que digui el que vulgui, però un servidor només es passa pel canyó les lliçons que provenen de mestres. L'emissor d'aquesta desgraciada mostra de programa d'aculturació dels indígenes ha de recórrer encara molt de camí per a arribar a aprenent de manobre i seria convenient, per evitar malentesos, que definís l'abast geogràfic de l'adverbi *aquí*, que com a molt deu ser el punt espacial que ell ocupa en el moment que ens frega pels morros la mentida, producte o no de la ignorància que, impúdicament, expandeix cap als quatre punts cardinals. Que digui clarament que tot el que s'adjectiva amb el gentilici *català* li provoca nàusees, que el budellam li fa remor de mar fonda en sentir el nom de la llengua, que allò que el faria immensament feliç són unes Balears amb els *sioux* autòc-

tons momificats dins les vitrines dels museus i que entre es cap de Cavalleria i es cap de Barbaria no es parlàs altra cosa sinó l'espanyol davallat sota palhi i directament dels *páramos* peninsulars. Que ho digui i no ens sentirem enganyats, però que no ens doni gat per llebre amb lliçons de geolingüística, perquè som multitud els qui sabem que canten papers i menten barbes.

Si *aquí* significa 'el territori de les illes Balears', la martingala està més que sobredimensionada, perquè, que jo sàpiga –i que no posi en dubte el senyor Bauzá que ho sé–, les quatre paraules són usuals en el nostre espai insular. I si no ho fossin, què? Amb quin dret ens privaria d'utilitzar altres mots de l'idioma? Per què no es dedica a lluitar per tal que les unitats lèxiques del castellà no surtin del clos originari (a Toledo, només paraules de Toledo) i ens deixa tranquils, als qui som fidels a la llengua d'aquí. Per què no allunya de nosaltres les tisoires foranes que estan sempre obertes i a punt per a castrar-nos. Hostes vengueren i de casa meva em traqueren! N'hi ha de paraules que s'usen a les Balears i no s'empren a Catalunya, n'hi podria proporcionar a betzef si jo tengués el cap a adobar, però no ho faré, perquè no vull donar ales a qui només pretén sembrar jull per tal de treure profit d'un sementer pudent, emmetzinat i ple de febres palúdiques.

¿Convencerà els menorquins i els eivissencs perquè diguin *tassó*, en comptes de *got*, que és allò que han usat sempre? ¿Farà que els artanencs parlin del *tassó*, i no del *got*, en referir-se al buidador de la caldera de les matances? El senyor Font ja li ha girat damunt la taula una carta de dignitat. Qui sap si a partir d'ara ja només seran «amics de *barret*». «Esser petit com un barret», «barret en mà i peu enrere», «anar barret alt», «barret de rialles», «no em cabrà mai davall es meu barret», «ca, barret!», «cap sense barret, tothom hi té dret», «si s'enveja fos tinya, tothom duria

barret», «tants de caps, tants de barrets», són locucions illenques extretes del *Diccionari català-valencià-balear*. Si en vol més, de brou i tallades, que pegui cullelada als topònims i trobarà *es Barret des Capellà* en el litoral de Lluçmajor i de Santanyí, *na Barret a Calonge*, *es Barret des Jai* a baix de Sant Salvador de Felanitx... Tanmateix no escric això per al senyor que ha tret una sageta del carcaix, sinó per als illencs a qui vol confondre amb la punta amenaçadora de les seves fletxes verinoses. Si allò que li agrada és sembrar la discòrdia, que es dediqui a una altra cosa, ja que els polítics han de ser nuncis de pau i han de tenir molt clares les paraules que són escrites en llatí sota l'estàtua de Ramon Llull, «la justícia duu la pau i, la injúria, la guerra», i com es diu en el *Curial*, «qui guerra vol no deu portar cimbre d'oliva». Que tresqui per les poblacions pre-turístiques amb tots els polítics salvadors de les modalitats insulars i potser constataran d'una vegada que els parlars (en plural) no són teles uniformes que només canvien un poc els estampats, sinó mosaics multicolors d'una gran varietat i bellesa, òbviament per a qui té els ulls avesats a destriar-la i gaudir-ne. Que es capbussin dins la rica documentació arxivística que conservam i constataran allò que s'ensenya a les escoles: que la mar no és frontera cap a ponent, que el tall o la falla lingüística té les fites capçalades pels investigadors de tots els temps allà on el *pa* es comença a dir *pan* i en els llocs on el *vi* es diu *vino*. Que cerquin els límits geogràfics de qualsevol llengua en els conceptes bàsics i no en les termino-

logies específiques en les quals totes les llengües varien i, d'aquesta manera, quan amb Antoni Mestre haurem editat l'*Atlas ornitòmic de les illes Balears*, els salvaguardadors de la pàtria que estan tan preocupats per les modalitats illenques –i amb això coincideixen amb tots els dialectòlegs– tendran una ocasió excel·lent per a demostrar que no prediquen allò que no creuen, ja que podran posar sota el plomatigó de les seves ales protectores els dos milers de noms d'aucells que tenim vius a les terres baleàriques per a designar només unes cent seixanta espècies. I

tant de bo que encobeïsquim, juntament amb les joies de la llengua, llurs referents. Som profundament incrèdul i ja us puc avançar que, desgraciadament, no plourà d'aquest tro i que serà la gent senzilla, serem els ciutadans que no becam dins carrosses oficials els qui farem que la llengua catalana, la que hem après dels avis els qui som aborígens, la que juntament amb els novenguts hem estudiat en els llibres de text, tenguim projecció de futur en aquest cau de salvatgina, perquè som més caparruts que el peix de xarxa i perquè ens assisteixen, juntament

amb la força de la raó, que és una cosa diametralment oposada a la raó de la força, prop de vuit segles d'experiències i fidelitat.

Per favor, si us plau... que no ens parli del safrà qui mai no ha tastat les espècies. Els qui estam escolaritzats després d'haver tret el cap de la foscor de la cisterna –*xisterni* i *gisterni*, en són modalitats santanyineres, i hala!, polítics, daça qui vengui a protegir s'ha dit!–, els qui sabem quin valor té la tènue claror de l'alba estam més que farts de sentir bajanades que ni caben dins una xàvega, ni treuen cap a corral. ♦

Atacs i més atacs contra la llengua catalana

PERE ORTÍS

Ja hi estem fets, els catalans, ja no ens ve d'aquí: que de ben a la vora manifestin el seu odi a la llengua, expressant-lo amb absurds i gatades, que haurien de fer caure la cara de vergonya als seus autors, ens deixa freds i segur que podrien ser comptats amb els dits de la mà aquells que s'amoinen a mesurar-ne la barra i el verí amb què són dits o són fets. És, exactament, la raó per què som on som. I també la raó de la necessitat d'emprendre el camí del nostre alliberament per tal de recuperar la dignitat en tots els ordres de la vida, pròpia i de relació amb els veïns i amb el món.

Repetits atacs contra la llengua des de la Generalitat Valenciana, presidida pel Partit Popular. Que, per vells i sabuts, els encaixem com una rutina. La solemne declaració de part d'aquell organisme, en boca del seu president Francisco Camps, que el valencià i el català no són la mateixa llengua, amb la funesta decisió de bandejar els autors catalans de l'aula. Declaració feta contra l'opinió i la pràctica de la seva Universitat, contra l'opinió i la pràctica de moltes universitats del món, contra l'opinió i la pràctica de bon grapat

dels seus súbdits valencians que, quan n'és hora, també es tiren al carrer per vindicar la unitat de la llengua i el seu ús social a casa seva. Desconeixement flagrant de la història de part de qui hauria de saber-la de cor per a regir el seu poble amb adaptació al seu esperit i amb fidelitat a les seves arrels. Hi ha una clara iniquitat, en tot plegat, que, parlant clar, no és pas qüestió d'innocència baptismal.

Atemptat de magnitud i de malícia a part la supressió del repetidor de TV3 per als valencians, vulnerant el seu dret fonamental a la llibertat d'expressió, d'expressar-se i de ser informats. És més que significatiu que un dels policies que anaren a desmantellar la instal·lació comentés, amb sentiment notori: «Això vol dir que ja no podré veure més *Ventdelplà!*»

Ara darrerament l'atac de Joan Ramon Bauzà, president del Partit Popular de Mallorca –el Partit Popular té un avantatge en els seus atacs a la llengua i a Catalunya, que no se'ls amaga, ni amaga l'odi amb què els diu, mentre d'altres també ataquen i sí que ho volen amagar, però bé prou que se'ls veu l'orella–, que anuncia que si ell és

elegit en les pròximes eleccions suprimirà l'ús del català, en el seu govern, en benefici del mallorquí, el qual és tota una altra llengua que el català, *puix que es mallorquins dèim es capei* (capell) *i es català diu es barret*. Argument que prova tant la veritat del que diu com un bram des drac de ses coves. El bon senyor vol ignorar, que no ho pot ignorar, que la crema de la intel·lectualitat mallorquina ha donat entre les obres més excel·lents que s'han produït en llengua catalana i que els mallorquins i els catalans les enaltime i les celebrem com a patrimoni comú i glòria de la llengua comuna que són.

Què cerquen el senyor Camps i el senyor Joan Ramon Bauzà del PP mallorquí? ¿Beneficiar la llengua valenciana i la mallorquina, respectivament? I ca! Cerquen de beneficiar la llengua castellana, on no li toca ser beneficiada. Tots dos són traïdors al seu poble i a les seves arrels, per odiar la llengua que els parlà sa mare i voler abolir-la a casa seva. Són mercenaris, assalariats per interessos estranys, bastards, que els fan servir a ells de peonets irresponsables sobre el tauler falsari de la política dictada des del centre. ♦